

1 października 2012

W Brukseli o nowej perspektywie finansowej

W dniach 11-13 września grupa radnych Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego przebywała w Brukseli w ramach wizyty studyjnej. Samorządowcy zapoznawali się ze stanem prac nad nowymi ramami finansowymi Unii Europejskiej na lata 2014-2020, ze szczególnym uwzględnieniem nowych ram Polityki Spójności UE. Delegacji przewodniczył Tadeusz Kowalczyk, przewodniczący Sejmiku. Organizatorem wyjazdu była Kancelaria Sejmiku we współpracy z Departamentem Promocji, Edukacji, Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego oraz Biurem Regionalnym Województwa Świętokrzyskiego, działającym w ramach Domu Polski Wschodniej w Brukseli. Radni uczestniczyli w spotkaniach z Januszem Lewandowskim, Komisarzem ds. Budżetu i Programowania Finansowego, Czesławem Siekierskim – Posłem do Parlamentu Europejskiego, a także pracownikami Komisji Europejskiej oraz Stałego Przedstawicielstwa Rzeczypospolitej Polskiej w Brukseli.

– Wyjazd studyjny to nie tylko okazja do zapoznania się z aktualnym stanem prac nad nowymi ramami finansowymi Unii Europejskiej, ale również możliwość wyrażenia oczekiwań oraz obaw Województwa Świętokrzyskiego, dotyczących zmian w polityce UE, wynikających z wdrażania priorytetów Europa 2020 – podkreślał **Tadeusz Kowalczyk**, przewodniczący Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego. Zwrócił również uwagę, że formuła i tematyka wyjazdu wpisuje się w trwające aktualnie prace nad nowelizacją Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020.

Podczas pobytu w Brukseli radni Sejmiku spotkali się z **Krzysztofem Kasprzykiem**, Radcą Wydziału Polityki Regionalnej i Spójności w Stałym Przedstawicielstwie Rzeczypospolitej Polskiej przy Unii Europejskiej w Brukseli, który m.in. przedstawił polski dorobek w zakresie przygotowania i uzgadniania projektów rozporządzeń UE. Zwrócił także uwagę na skomplikowane procedury legislacyjne, które w odniesieniu do większości unijnych aktów prawnych trwają 2 lata. Podkreślił, że Polska jest postrzegana przez instytucje UE jako kraj celowo i oszczędnie gospodarujący środkami europejskimi, potrafiący szybko adaptować się do zmian zasad ich przyznawania.

Podczas dyskusji poruszone zostały m.in. sprawy związane z utrzymaniem obecnych zasad kwalifikowania VAT w odniesieniu do inwestycji celu publicznego realizowanych przez samorządy terytorialne, które nie mają prawnych możliwości odzyskania środków

przeznaczonych na pokrycie tego podatku, szerszego wsparcia projektów realizowanych w ramach partnerstwa publiczno – prywatnego, kontynuacji finansowania przedsięwzięć w ramach Programu Rozwoju Polski Wschodniej, zadłużenia samorządów oraz skutków wprowadzenia reguły wydatkowej, budowy i modernizacji infrastruktury kolejowej oraz utrudnień w realizacji inwestycji z zakresu infrastruktury przeciwpowodziowej wynikających z konieczności ochrony środowiska na obszarach objętych Naturą 2000.

Kolejnym punktem wizyty w Brukseli było spotkanie z **Władysławem Piskorzem** – Szefem Wydziału Rozwój Miejski, Spójność Terytorialna w Departamencie Polityki Regionalnej Komisji Europejskiej, który przedstawił propozycje Komisji Europejskiej dotyczących wieloletnich ram finansowych na lata 2014-2020, wynikających z treści projektów rozporządzeń Komisji, m.in. wzmocnienie wsparcia Polityki Spójności, na którą łącznie zostanie wydatkowane 33% środków, przeznaczenie 63% funduszy na pozostałe polityki (w tym WPR) oraz przekazanie 4% środków na nowy Instrument „Łącząc Europę”.

Radni Sejmiku zgłosili postulaty dotyczące większego wsparcia dla przemysłu generującego wzrost PKB oraz oczekiwanej roli uczelni na rynku innowacji i szkoleń. Podnieśli problem niskiej efektywności tzw. miękkich projektów i zwrócili uwagę na potrzebę przyjęcia skutecznych mechanizmów jej zwiększania i miarodajnej oceny. Odnieśli się również do zagadnień związanych z przyszłością Wspólnej Polityki Rolnej (nadprodukcja żywności, regionalizacja przyszłych programów rozwoju obszarów wiejskich, koncepcja „zazieleniania” oraz produkcja ekologiczna jako szansa rozwoju dla gospodarstw niskotowarowych).

Spotkanie z **Czesławem Siekierskim** – Posłem do Parlamentu Europejskiego zdominowały zagadnienia związane z planowanymi zmianami Wspólnej Polityki Rolnej, m.in. stopniowym wyrównywaniem wysokości dopłat bezpośrednich, zwiększeniem wsparcia zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, small – businessu, lokalnego przetwórstwa oraz przedsiębiorczości rolniczej. Zdaniem posła Siekierskiego, u podstaw reformy WPR ścierają się dwie koncepcje rozwoju obszarów wiejskich: pierwsza kładzie nacisk na wsparcie rolnictwa towarowego, druga uznaje za najważniejszą pomoc małym gospodarstwom produkującym metodami tradycyjnymi i ekologicznymi. Świętokrzyskich samorządowców szczególnie interesował temat przyszłości szkolnictwa rolniczego. Zdaniem radnych, na przestrzeni ostatnich lat nastąpiła niekorzystna zmiana lokalizacji i struktury kształcenia w zawodach rolniczych. Degradacji uległa baza do praktycznego kształcenia umiejętności zawodowych. Tymczasem szkolnictwo niepubliczne prowadzące nabór na kierunki rolnicze również nie zapewnia – zdaniem radnych – zdobycia niezbędnych w tym zawodzie umiejętności praktycznych. Trudności i zagrożenia, z jakimi boryka się segment szkolnictwa rolniczego, przekładają się na coraz mniejsze

zainteresowanie młodzieży kierunkami rolniczymi – najbardziej widoczne w drastycznym spadku naboru do kształcenia w zawodzie technik rolnik. Za niezbędne radni uznali stworzenie systemu edukacji rolniczej, spójnego z polityką państwa w obszarze rolnictwa i gospodarki żywnościowej oraz gwarantującego odpowiednie przygotowanie kadr dla nowoczesnego rolnictwa i jego otoczenia. Spotkanie stało się również okazją do wręczenia euro parlamentarzyste Stanowiska Komisji ds. Rolnictwa Sejmików pięciu województw Polski Południowo – Wschodniej, zawierającego postulaty dotyczące kształtu przyszłej Wspólnej Polityki Rolnej oraz regionalizacji przyszłych programów rozwoju obszarów wiejskich.

Podczas pobytu w Brukseli radni zapoznali się z misją i działalnością Domu Polski Wschodniej w Brukseli. Instytucja ta powstała na mocy porozumienia zawartego 2 grudnia 2009 r. pomiędzy województwami: Lubelskim, Podkarpackim, Podlaskim, Świętokrzyskim, Warmińsko-Mazurskim. Spotkali się także z **Hanną Jahns**, Członkiem Gabinetu Komisarza Johannes Hahn’a oraz **Mariuszem Mielczarkiem** z Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej w Komisji Europejskiej.

Przewodniczący Sejmiku Tadeusz Kowalczyk wyraził pogląd, że współpraca ponadregionalna przy dużych projektach infrastrukturalnych jest przedsięwzięciem niezwykle trudnym. Jako przykład podał wspólną budowę mostów na rzekach stanowiących naturalną granicę województw. Podczas dyskusji, jako jedną z szans rozwojowych województwa świętokrzyskiego – radni wskazali w dyskusji – rozwój funkcji turystycznej na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych. Brak bezpośrednich odniesień do turystyki wśród proponowanych celów tematycznych i priorytetów inwestycyjnych EFRR może świadczyć o zamiarze ograniczenia wsparcia tego obszaru, co byłoby ogromną przeszkodą w rozbudowie i wzmacnianiu wewnętrznego potencjału regionu świętokrzyskiego.

Hanna Jahns wyjaśniła, że brak jednoznacznych zapisów pozwalających na wsparcie inwestycji dotyczących turystyki nie zamyka drogi do uzyskania dofinansowania tych projektów. Potrzebne będzie jednak ich ściśle powiązanie ze zdefiniowanym obszarem wsparcia np. innowacjami. Zwróciła uwagę, że nowy okres programowania otwiera perspektywę opracowywania zintegrowanych projektów, których finansowanie będzie możliwe z kilku funduszy. Celem tej zmiany jest koncentracja środków na najważniejszych kierunkach rozwojowych, wskazanych w strategii rozwoju województwa. Z kolei Mariusz Mielczarek zwrócił uwagę na konieczność zidentyfikowania wszystkich potencjalnych możliwości finansowania rozwoju województwa i powiązania ich z założonymi kierunkami rozwoju. Podkreślił, że proces aktualizacji strategii musi być elastyczny i uwzględniać harmonogram prac nad rozporządzeniami Unii Europejskiej. Zasugerował wskazanie w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego kilku przyszłościowych obszarów tzw.

specjalizacji, bazujących na aktualnym potencjale województwa jak np. rozwój funkcji wystawienniczej i zaplecza kongresowego, turystyka medyczna i rozwój uzdrowisk, czy wspieranie produkcji materiałów budowlanych a następnie ściśle powiązanie ich ze strategią innowacji. Świętokrzyscy samorządowcy rozmawiali także o możliwościach dofinansowania tworzenia kierunków medycznych na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego, reaktywacji szlaku turystycznego pomiędzy Polską a Litwą w połączeniu z rewitalizacją obiektów historycznych, rozwoju ekologicznych źródeł energii, w tym farm wiatrowych oraz budowy zbiorników małej retencji i polderów zalewowych. Prelegenci jednoznacznie wskazali, że warunkiem realizacji tych przedsięwzięć byłoby umieszczenie ich w jak największej ilości dokumentów strategicznych Województwa Świętokrzyskiego i wskazanie zintegrowanych źródeł finansowania.

Hanna Jahns zaapelowała do radnych o aktywny udział w procesie aktualizacji strategii rozwoju województwa, podkreślając, że trafny wybór kierunków rozwoju przyniesie korzyści nie tylko w najbliższej perspektywie finansowej, ale również zapoczątkuje pozytywne zmiany długofalowe.

Radni spotkali się również z **Witoldem Willakiem**, Menadżerem Programów UE w zakresie polityki regionalnej z Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej w Komisji Europejskiej. Spotkanie było okazją do omówienia prac nad pakietem przyszłości Polityki Spójności oraz nowych zasad korzystania z Funduszu Spójności zaproponowanych przez Komisję Europejską.

Witold Willak zaprezentował efekty wdrażania Polityki Spójności w latach 2000-2006. Dzięki dofinansowaniu z Funduszu Spójności m.in. zbudowano lub zmodernizowano 8400 km linii kolejowych, 5100 km dróg, zapewniono dostęp do czystej wody pitnej dla 20 mln osób, przeprowadzono szkolenia dla 10 mln osób rocznie, utworzono ponad 1 mln miejsc pracy oraz nastąpił wzrost PKB na mieszkańca w nowych państwach członkowskich o 5%.

Zapoznał radnych z aktualną hierarchią dokumentów strategicznych Unii Europejskiej i przedstawił harmonogram ich zatwierdzania. Zwrócił uwagę, że Polska po raz pierwszy jest pełnoprawnym uczestnikiem wszystkich konsultacji i uzgodnień dotyczących ostatecznego kształtu Polityki Spójności.

Podkreślił, że proponowane przez Komisję Europejską zmiany Polityki Spójności mają przynieść efekty w postaci zwiększenia skuteczności i efektywności wydatkowania funduszy unijnych. Wśród propozycji kluczową rolę odgrywają:

1. Skoncentrowanie na wynikach – wspólne i specyficzne dla programów wskaźniki, sprawozdania oraz mechanizmy monitorowania i oceny,
1. Podstawy oceny wykonania – jasne i wymierne etapy pośrednie i cele końcowe,
2. Rezerwa wykonawcza – 5% środków przyznanych poszczególnym krajom,

3. Warunki ex ante – zapewnienie warunków do efektywnego inwestowania,
4. Dostosowanie do nowych zasad zarządzania gospodarką.

Witold Willak przedstawił maksymalne wskaźniki współfinansowania, uzależnione od stopnia rozwoju regionów:

- 75-85% w regionach mniej rozwiniętych i najbardziej peryferyjnych
- 60% w regionach będących w fazie przejściowej
- 50% w regionach bardziej rozwiniętych

Podczas dyskusji radni zwrócili uwagę na zagrożenia w realizacji wytycznych Polityki Spójności, wynikające z kryzysu finansowego. Uznali, że korzystanie z nowatorskich instrumentów finansowych przez samorządy może być znacznie ograniczone w sytuacji wprowadzenia reguły wydatkowej.

Kolejnym było spotkanie z **Mariuszem Krukowskim**, Pierwszym Radcą i Koordynatorem Wydziału Budżetu i Finansów w Stałym Przedstawicielstwie Rzeczypospolitej Polskiej przy Unii Europejskiej w Brukseli.

Radni mieli możliwość zapoznania się z zasadami tworzenia i negocjowania budżetu UE ze szczególnym uwzględnieniem interesów krajowych i regionalnych.

Prelegent zapoznał uczestników spotkania ze schematem negocjacyjnym oraz zwrócił uwagę na rozbieżne interesy krajów członkowskich, będących uczestnikami negocjacji. Prace nad kolejnym budżetem były znacznie trudniejsze od poprzednich ze względu na ograniczenia budżetowe państw członkowskich wywołane kryzysem na rynkach europejskich.

Odpowiadając na pytania radnych dotyczące przyszłości finansowania Wspólnej Polityki Rolnej, poinformował, że zostanie utrzymany dotychczasowy poziom wsparcia obszarów wiejskich, co leży w interesie nie tylko nowych państw członkowskich, ale również krajów dawnej „15”.

Najważniejszym punktem wizyty w Brukseli było spotkanie z **Januszem Lewandowskim**, Komisarzem ds. Budżetu i Programowania Finansowego UE, poświęcone finansom Unii Europejskiej na lata 2014 – 2020 w kontekście realizacji celów strategii „Europa 2020” oraz nowych zasad tworzenia i korzystania z budżetu UE.

Komisarz Janusz Lewandowski nawiązał do kończącej się perspektywy finansowej, którą uznał za bardzo korzystną dla Polski. Wysoki poziom wsparcia regionalnego w latach 2007-2013, w opinii Komisji Europejskiej, został właściwie wykorzystany i pozwolił zmniejszyć dysproporcje w rozwoju polskich regionów. Według Komisji Europejskiej, w nadchodzącej perspektywie finansowej Polska powinna skupić się na rozwiązaniu problemu niskiej innowacyjności gospodarki, rozumianej szeroko jako innowacyjność różnych sektorów i dziedzin (m.in. szkolnictwo wyższe, przemysły kreatywne). Szczególnych starań

wymagają również projekty pozastrukturalne, których efektywność jest obecnie niewielka. Nawiązał do przebiegu prac nad ostatecznym kształtem budżetu UE na lata 2014-2020. Podkreślił, że aktualny schemat negocjacyjny, podsumowujący efekty dotychczasowych prac, zakłada utrzymanie współczynników i intensywności finansowania najważniejszych dla Polski instrumentów wsparcia tj. Funduszu Spójności oraz Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Kolejną istotną kwestią jest zniesienie zapisu ograniczającego dostęp do funduszy powyżej pułapu środków zapisanych w budżecie 2007-2013.

Wizytę zakończyło spotkanie w Domu Polski Wschodniej w Brukseli, podczas którego przewodniczący Sejmiku Tadeusz Kowalczyk podziękował organizatorom za stworzenie możliwości udziału w niezwykle ciekawych spotkaniach z osobami zaangażowanymi w negocjacje ram finansowych i strategicznych nowego okresu programowania UE. Spotkania dały możliwość do poruszenia przez radnych wielu kwestii istotnych dla rozwoju województwa świętokrzyskiego.

- Zrozumienie idei zmian i poznanie założeń proponowanych w pakiecie rozporządzeń KE było zasadniczym celem wyjazdu. Zdobyta wiedza z pewnością pozwoli radnym na aktywne uczestnictwo we wdrażaniu tych rozwiązań w aktualizowanych obecnie regionalnych dokumentach programowych - podsumował **Tadeusz Kowalczyk**.

Oprac. Marta Solińska-Pela, Kancelaria Sejmiku

Fot. Radny Sejmiku Ryszard Nosowicz